

COMPROMÍS CONTRA LA CRISI EDUCATIVA

Com en la majoria d'àmbits de la vida i la societat, la pandèmia mundial provocada per la COVID-19 ha tingut conseqüències crítiques en el context universitari. En primer lloc, ha agreujat i accelerat algunes de les problemàtiques estructurals que ja teníem, com ara la manca de recursos i inversió, l'obsolescència de les infraestructures, les desigualtats injustes per raó de gènere o la precarietat que pateixen alguns dels nostres col·lectius. En segon lloc, ha fet aflorar noves problemàtiques que probablement continuaran afectant l'ensenyament superior més enllà de la superació de l'actual situació de pandèmia; en aquest bloc entrarien la manca d'adaptació a les tecnologies digitals i les barreres tecnològiques corresponents, la necessitat de més canals de participació, i millors, per als integrants de les nostres comunitats universitàries i, sobretot, la manca d'eines per garantir el benestar físic i emocional de les persones que formem la universitat.

Així, doncs, davant la situació de crisi econòmica que ja estem vivint i que es pot agreujar els pròxims mesos, resulta rellevant valorar més que mai l'educació superior universitària i les persones que hi participem. En cas contrari, la difícil situació que ja vivim donarà pas a una crisi educativa encara més greu, una crisi que no només patirem les persones de la comunitat universitària, directament afectades, a curt termini, sinó també la societat en conjunt a mitjà i llarg terminis.

Per aquest motiu, davant els riscos de noves onades d'austeritat i retallades i la tendència a la mercantilització de l'educació que estem vivint, presentem aquest document amb uns mínims per a l'alumnat que, en la nova etapa que ara s'obre, hem de garantir que totes les autoritats implicades mantinguin i desenvolupin: tant els òrgans de govern en el si de les universitats com les diverses administracions públiques que condicionen de manera decisiva el progrés de les nostres universitats.

En aquest context, per iniciativa del col·lectiu Moviment Estudiantil (ME), el rectors i la rectora de les universitats representades per l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) presentem aquest Compromís contra la crisi educativa, en el qual consten les prioritats i demandes en què s'ha pogut coincidir després d'un període de negociacions. Totes dues organitzacions i les persones que les integrem, en col·laboració amb la resta d'actors implicats en l'ecosistema universitari (convidats a adherir-se al compromís), treballarem per fer front a l'escenari que tenim al davant amb l'objectiu cabdal d'encarar decididament un canvi qualitatiu i quantitatiu en l'ensenyament superior que impedeixi aquesta crisi educativa i hi doni resposta.

Per tot això, després d'una deliberació intensa i constructiva entre les dues parts, presentem els cinc punts de mínims en què s'ha pogut trobar consens i que formen aquest Compromís contra la crisi educativa, els quals ens comprometem a treballar plegats de manera prioritària.

Primera prioritat. Garantir un accés just i equitatiu als estudis universitaris

- Atès que el preu de les matrícules és un dels obstacles per aconseguir aquesta prioritat, s'estableixen tres fases de treball per avançar envers el compliment d'aquest objectiu, sempre a través dels òrgans competents en la matèria de cada universitat i acompanyant-ho d'una millora del finançament del sistema universitari públic:
 - L'equiparació de preus entre graus i màsters en les titulacions pròpies a mitjà termini.
 - L'equiparació de preus entre màsters i graus oficials a curt termini.

COMPROMÍS CONTRA LA CRISI EDUCATIVA

- Treballar per un nou esquema que garanteixi el dret a l'accés universal i gratuït a l'educació superior.
- En paral·lel, l'ACUP i el ME treballaran per demanar, a les administracions públiques responsables, un finançament públic suficient i un model de distribució equitatiu.

Segona prioritat. Eliminar qualsevol forma de treball precari vinculada als programes de pràctiques universitaris

- En el cas de les pràctiques extracurriculars, s'ha de garantir que siguin remunerades, definint i fent públics els criteris de remuneració adequats a cada tipus de programa de pràctiques.
- En el cas de les pràctiques curriculars, s'ha de trobar la manera que siguin remunerades. Un primer horitzó serà la remuneració obligatòria d'aquelles pràctiques que es facin en centres privats, entenent que moltes institucions públiques, com passa a la universitat, es troben en una situació de deute i precarietat.
- En el cas de les pràctiques curriculars, s'ha de garantir que la participació no comporti despeses afegides per a l'alumnat.
- S'han d'establir mecanismes de control i seguiment que permetin identificar i corregir amb immediatesa casos fraudulents o incompliments de convenis.

Tercera prioritat. Aturar la regressió que pateix la llengua catalana en la docència i la recerca universitàries

- Garantir que s'utilitza efectivament la llengua prevista al pla o guia docent de cada assignatura.
- Garantir el català com a llengua vehicular a les universitats que formen part de l'ACUP. Ens fixem la xifra d'un mínim del 80 % en català de la docència de cada grau, postgrau i màster com a fita a assolir.
- Garantir que, en el marc de l'ACUP, tots els estudis de grau (a excepció dels graus interuniversitaris establerts amb universitats fora del marc de l'ACUP o que, per la seva naturalesa, siguin cursats íntegrament en una llengua estrangera) es puguin cursar íntegrament en català independentment.
- Garantir un equilibri raonable entre el català i altres idiomes en l'àmbit dels estudis de postgrau, màster i doctorat.
- En el cas dels estudis de postgrau, màster i doctorat que s'ofereixen en castellà o anglès, fixar els mecanismes perquè les persones que cursin aquests estudis tinguin també coneixements tant de català com sobre el català.

Quarta prioritat. Garantir la igualtat efectiva entre totes les persones en el si de la comunitat universitària

- Cal incorporar de manera integral la perspectiva de gènere i LGBTIQ+ a tots els plans docents i establir els mecanismes necessaris per vetllar perquè es compleixi.
- Cal establir protocols clars i efectius que detallin com donar resposta institucional a situacions d'assetjament o agressió per raó de gènere, així com garantir que els òrgans que vetllin pel compliment i aplicació d'aquests protocols tinguin la composició, els recursos i la formació adequats per a la seva funció.
- Cal garantir la formació en perspectiva de gènere de tot el personal (PDI i PAS) de les nostres universitats.
- Cal garantir que la comunitat universitària conegui les eines que té a disposició per denunciar

COMPROMÍS CONTRA LA CRISI EDUCATIVA

i aturar aquelles situacions que vulnerin la igualtat de gènere entre els membres de la comunitat universitària.

- Cal conscienciar la comunitat universitària sobre la rellevància de garantir la igualtat de gènere i d'erradicar qualsevol forma d'assetjament o discriminació de gènere i de discriminació per raó de sexe, orientació sexual i identitat o expressió de gènere.

Cinquena prioritat. Defensar els drets fonamentals de totes les persones que formen part de les universitats aquí representades i que, pacíficament i democràticament, han defensat la universitat pública i arran d'això han estat injustament encausades

- Per fer efectiu aquest punt, cal que les universitats posin a disposició d'aquestes persones els recursos de suport i acompanyament necessaris, per d'aquesta manera fer evident el compromís de la comunitat universitària amb la finalització d'aquests processos judicials i aconseguir l'absolució de les persones encausades.

Les persones signants d'aquest document, en representació dels seus respectius col·lectius, acorden que:

1. Es comprometen a traslladar aquest Compromís contra la crisi educativa als diferents òrgans de govern de cadascuna de les universitats que formen part de l'ACUP per treballar internament en el procés i calendari necessaris per a la progressiva implementació del compromís.
2. Es comprometen a establir taules de treball que, adaptades a les circumstàncies i casuístiques concretes de cadascuna de les universitats aquí representades, permetin un treball conjunt i sostingut entre els equips rectorals i els òrgans de representació de l'alumnat d'aquestes universitats en la línia de les prioritats recollides en aquest Compromís contra la crisi educativa.
3. Es comprometen a establir un mecanisme de seguiment conjunt entre l'ACUP i el ME, amb un mínim de tres reunions a l'any, per garantir el progrés del conjunt del sistema universitari català en la direcció reflectida a les cinc prioritats acordades en el Compromís contra la crisi educativa.
4. L'horitzó temptatiu per assolir fites que reflecteixin progressos significatius en les cinc qüestions aquí prioritzades serà el curs 2023-2024, si bé els primers avanços i la planificació dirigida a l'assoliment de les prioritats esmentades hauria de poder observar-se ja des de la primera reunió que se celebri sis mesos després de la signatura d'aquest Compromís contra la crisi educativa.
5. Tot i que el curs 2023-2024 és un horitzó raonable per assolir i consolidar millores en els eixos prioritzats en aquest Compromís contra la crisi educativa, l'horitzó de progrés i garantia en aquestes línies ha de ser una constant que vagi més enllà d'aquesta data.